

საქართველოს პოლიტიკური სისტემის თანამედროვე მოდელი

DOI: <https://doi.org/10.52340/bal/2024.04.02>

აბსტრაქტი

ქვეყნის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანო პარლამენტი, რომელიც ახორციელებს საკანონმდებლო ხელისუფლებას, განსაზღვრავს ქვეყნის საგარეო და საშინაო პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებს. კონსტიტუციით დადგენილ ფარგლებში კონტროლს უწევს მთავრობის საქმიანობას და ახორციელებს სხვა უფლებამოსილებებს. პარლამენტის მუშაობის წესი განისაზღვრება რეგლამენტით, რომელსაც აქვს კანონის ძალა.

დღეს საქართველოში პარლამენტის როლი მნიშვნელოვნად გაიზარდა. რაც ძირითადად გამოიხატა იმაში, რომ გაფართოვდა პარლამენტის უფლებები და მკვეთრად შეიზღუდა პრეზიდენტის უფლებები. რაც შეეხება მთავრობას, როგორც აღმასრულებელი ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო, ანგარიშვალდებული და პასუხისმგებელია პარლამენტის წინაშე. რადგან ის უფლებამოსილებას იძენს პარლამენტის მხრიდან ნდობით აღჭურვის შემდეგ.

საქართველოს პრეზიდენტი არის საქართველოს სახელმწიფოს მეთაური. თავდაცვის ძალების უმაღლესი მთავარსარდალი. ნიშანდობლივია ის, რომ პრეზიდენტი მხოლოდ უშუალოდ მთავრობის თანხმობით ახორციელებს წარმომადგენლობით უფლებამოსილებებს საგარეო ურთიერთობებში და კონსტიტუციითა და ორგანული კანონით დადგენილი წესით ნიშნავს პარლამენტისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების არჩევნებს და ასრულებს კონსტიტუციით განსაზღვრულ სხვა უფლებამოსილებებს.

საქართველოს მთავრობა არის აღმასრულებელი ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო, რომელიც ახორციელებს ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკას. ის ანგარიშვალდებული და პასუხისმგებელია პარლამენტის წინაშე. მთავრობა შედგება პრემიერ - მინისტრისა და

ნოდარ დარსანია

სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ასოცირებული პროფესორი, ისტორიის დოქტორი,
<https://orcid.org/0000-0003-4698-1863>
E-mail: nodar.darsania@yahoo.com

მინისტრებისაგან. მთავრობის სტრუქტურა და საქმიანობის წესი განისაზღვრება კანონით. მთავრობის მეთაურია პრემიერ-მინისტრი, რომელიც განსაზღვრავს მთავრობის საქმიანობის ძირითად მიმართულებებს, როგორც საშინაო, ისე საგარეო ურთიერთობებში.

საქართველო ამჟამად თავისი პოლიტიკური მმართველობის ფორმით, სახელმწიფოს ტიპითა და პოლიტიკური რეჟიმის ხასიათით საპარლამენტო რესპუბლიკაა. საპარლამენტო რესპუბლიკა კი სახელმწიფო მმართველობის ისეთი ფორმაა, რომლის დროსაც სახელმწიფო ხელისუფლების მექანიზმში წამყვანი როლი ეკუთვნის არჩევით საკანონმდებლო ორგანოს - პარლამენტს.

საკვანძო სიტყვები: საპარლამენტო რესპუბლიკა, პოლიტიკური მმართველობის ფორმა

THE MODERN MODEL OF GEORGIA'S POLITICAL SYSTEM

Nodar Darsania
Sokhumi State University
Doctor of history, Associate professor,
<https://orcid.org/0000-0003-4698-1863>
E-mail:nodar.darsania@yahoo.com

ABSTRACT

The highest representative body of the country is the Parliament, which exercises legislative power and determines the main directions of foreign and domestic policy of the country. Within the framework established by the Constitution, it controls the activity of the Government and exercises other powers. The procedure of the Parliament's work is determined by a decree having the force of law. Parliament ratifies, denounces and cancels international agreements by a majority of its full members. Today the role of parliament increased in Georgia. This was mainly manifested in the fact that the rights of the Parliament were expanded and the rights of the President were sharply restricted. As for the government, as the supreme executive body, it is accountable and responsible to the Parliament. Because it acquires authority once it is trusted by Parliament.

The president of Georgia is the leader of the state. Supreme Commander of the Defense Forces. It is indicative that the president exercises representative powers in foreign relations only with the approval of the government and by the procedure established by the constitution and organic law, appoints elections of parliament and local self-government bodies, and carries out other actions. powers defined by the Constitution.

The Government of Georgia is the supreme body of executive power that implements the internal and foreign policy of the country. It is accountable and responsible to the Parliament. The Government consists of the Prime Minister and Ministers. The structure of the Government and its action procedure is defined by law. The leader of the Government is the prime minister, who defines the main directions of the Government's occupations, in internal and also in foreign relationships.

Parliament expresses confidence in the government in the person of the prime ministerial candidate nominated by the political party with the best results in the parliamentary elections. Together with the structure of the government, the program of the government will be submitted to the Parliament. The support of a majority of the full Parliament is required to gain confidence. (Constitution pg. 44).

At present, Georgia is a parliamentary republic in terms of the form of political governance, type of state and nature of political regime. A parliamentary republic is a form of state government in which the leading role in the mechanism of state power belongs to an elected legislative body - parliament.

Key words: parliamentary republic, form of political governance.

ძირითადი ტექსტი

პოლიტიკური განვითარების კონცეფცია ყურადღებას ამახილებს პოლიტიკური სისტემის ინსტიტუტების ტრანსფორმაციასა და განახლებაზე, რადგან პოლიტიკური სისტემა განსაზღვრავს უმთავრესად სახელმწიფოებრივი განვითარების ძირითად მიმართულებებს, ქვეყნის პოლიტიკურ ორიენტაციებსა და დემოკრატიული ფასეულობების არსს. პოლიტიკური სისტემის საშუალებით პოლიტიკური პროცესები მიზანმიმართული და მართვადი ხდება [3, გვ. 183]. ის ასრულებს ინტეგრაციისა და ადაპტაციის ფუნქციებს. პოლიტიკური სისტემის მიზანია საზოგადოებრივი სტაბილურობის უზრუნველყოფა და მისი განვითარება, სხვადასხვა ინტერესთა ჯგუფების ბალანსირების გზით [3, გვ. 189]. თანამედროვე საქართველოს პოლიტიკური სისტემა ძირითადად ჩამოყალიბებულია, რადგან განხორციელდა მისი ფუნქციური და სტრუქტურული მოდერნიზაცია. ბოლო ათწლეულის განმავლობაში გატარებული

საკონსტიტუციო ცვლილებების შედეგად ქვეყანაში დემოკრატიული ინსტიტუტები კიდევ უფრო გაძლიერდნენ და გამყარდნენ. ასევე ქვეყნის მასშტაბით გატარებულმა რეფორმებმა, რომელმაც თავისი ასახვა პოვა კონსტიტუციაში, სათავე დაუდო დემოკრატიული და სამართლებრივი სახელმწიფოს მონყობის უმთავრესი პრინციპის რეალურად განხორციელებას, სახელმწიფო ხელისუფლების ვერტიკალურ და ჰორიზონტალურ დანაწილებას. ვერტიკალური ხელისუფლების ისეთი დანაწილებაა, როდესაც საქმე ეხება ხელისუფლების ცენტრალურ ორგანოებსა და ადგილობრივ ორგანოებს შორის კომპეტენციების გამიჯვნას. აღსანიშნავია, რომ ხელისუფლების ვერტიკალური დანაწილება ქვეყნის ტერიტორიული მონყობის მიხედვით ყველა ქვეყანაში ერთნაირი როდია. მაგალითად, სახელმწიფოს ფედერალური მონყობის შემთხვევაში ფედერაცია ყალიბდება ცენტრსა და მის სუბიექტებს შორის ფუნქციების განაწილების საფუძველზე, რომელიც დაფიქსირებულია

ფედერაციული სახელმწიფოს ძირითად კანონში (აშშ, კანადა, შვეიცარია). უნიტარულში კი საქმე გვაქვს სახელისუფლებო უფლებამოსილების დანაწილებაზე ცენტრალურ ორგანოებსა და ადმინისტრაციულ-ტერიტორიულ ერთეულებს შორის, რომლებიც უშუალოდ არიან ორიენტირებული ცენტრის გადაწყვეტილების შესრულებაზე (საფრანგეთი, იტალია, შვედეთი, ესპანეთი, დიდი ბრიტანეთი) [1, გვ. 92]. ხელისუფლების ჰორიზონტალური დანაწილება კი არის დანაწილება საკანონმდებლო, აღმასრულებელ და სასამართლო ორგანოებად. საკანონმდებლო ორგანოს გააჩნია უზენაესობა, რამდენადაც მისი ფორმირება ხორციელდება ქვეყნის მთელი მოსახლეობის მიერ და იგი წარმოადგენს მისი ნებისა და ინტერესების გამომხატველს. საკანონმდებლო ორგანოს მიერ მიღებულ კანონებს, აქტებსა და გადაწყვეტილებებს უმაღლესი იურიდიული ძალა გააჩნია და ყველასათვის სავალდებულო ხასიათს ატარებს - ყველა სახელმწიფო, პოლიტიკური, საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და მოქალაქეებისათვის. მაგრამ ქვეყნის ნორმალური ფუნქციონირებისა და განვითარების უზრუნველსაყოფად აუცილებელია მის მიერ ამ კანონების აღსრულება. ეს გარემოება კი მოითხოვს აღმასრულებელი ხელისუფლების ცენტრალური ორგანოს - მთავრობის შექმნას შესაბამისი ორგანოებით. მთავრობის მოღვაწეობის მნიშვნელოვან მიმართულებას წარმოადგენს ქვეყნის პოლიტიკური, ეკონომიკური სოციალური და კულტურული პროცესების მართვა.

ასევე ხელისუფლების დანაწილების მნიშვნელოვან შტოს სასამართლო ხელისუფლება წარმოადგენს. მისი მთავარი დანიშნულებაა კონსტიტუციისა და მასთან შესაბამისობაში მყოფი კანონების გათვალისწინებით დაიცვას სამართალი, საზოგადოებრივი და სახელმწიფო ცხოვრების სამართლებრივი საფუძვლები [1, გვ. 93].

დღეს, როცა საუბარია ქვეყანაში დემოკრატიული ინსტიტუტების განმტკიცების თაობაზე, პირველ რიგში, იგულისხმება პარლამენტი, რომლის როლი ქვეყნის ცხოვრებაში უფრო მეტად გაიზარდა [2, გვ. 66], რაც ძირითადად გამოიხატა იმაში, რომ გაფართოვდა პარლამენტის უფლებამოვალეობანი. რაც შეეხება მთავრობას, როგორც ქვეყნის აღმასრულებელი ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო, ანგარიშვალდებული და პასუხისმგებელია პარლამენტის წინაშე, რადგან ის უფლებამოსილებას იძენს პარლამენტის მხრიდან ნდობით აღჭურვის შემდეგ. საქართველოს პარლამენტი არის ქვეყნის უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანო, რომელიც ახორციელებს საკანონმდებლო ხელისუფლებას, განსაზღვრავს ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკის ძირითად მიმართულებებს, კონსტიტუციით დადგენილ ფარგლებში კონტროლს უწევს მთავრობის საქმიანობას და ახორციელებს სხვა უფლებამოსილებებს. პარლამენტის მუშაობის წესი განისაზღვრება რეგლამენტით, რომელსაც პარლამენტის წევრის, კომიტეტის ან საპარლამენტო ფრაქციის ინიციატივის საფუძველზე სრული შემადგენლობის უმრავლესობით იღებს პარლამენტი. რეგლამენტს აქვს კანონის ძალა და მას ხელს აწერს და აქვეყნებს პარლამენტის თავმჯდომარე [4, გვ. 24, 25, 28].

პარლამენტი სრული შემადგენლობის უმრავლესობით ახორციელებს საერთაშორისო ხელშეკრულებების რატიფიცირებას, დენონსირებასა და გაუქმებას. კონსტიტუციის 47-ე მუხლის მეორე პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული საერთაშორისო ხელშეკრულების რატიფიცირებას, დენონსირებასა და გაუქმებას ის ახორციელებს სრული შემადგენლობის არანაკლებ სამი მეოთხედის უმრავლესობით [4, გვ. 33].

იმ საერთაშორისო ხელშეკრულების გარდა, რომელიც ითვალისწინებს რატიფიცირებას, სავალდებულოა, აგრეთვე, ისეთი საერთაშორისო ხელშეკრულებების რატიფიცირება, რომელიც ითვალისწინებს: ა) საერთაშორისო ორგანიზაციაში ან სახელმწიფოთა კავშირში საქართველოს შესვლას; ბ) ტერიტორიულ მთლიანობას ან სახელმწიფო საზღვრის შეცვლას; გ) დაკავშირებულია სახელმწიფოს მიერ სესხის აღება-გაცემასთან; მოითხოვს შიდა სახელმწიფოებრივი კანონმდებლობის შეცვლას; ნაკისრ საერთაშორისო ვალდებულებათა შესასრულებლად აუცილებელი კანონების მიღებას. პარლამენტს უნდა გადაეცეს სხვა საერთაშორისო ხელშეკრულებებიც [4, გვ. 34]. აღსანიშნავია, რომ საკონსტიტუციო სასამართლოში კონსტიტუციური სარჩელის შეტანის ან წარდგინების შემთხვევაში დაუშვებელია შესაბამისი საერთაშორისო ხელშეკრულების რატიფიცირება საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილების გამოტანამდე [4, გვ. 34].

საქართველოს პრეზიდენტი არის საქართველოს სახელმწიფოს მეთაური, ქვეყნის ერთიანობისა და ეროვნული ერთიანობის გარანტი. ის არის საქართველოს თავდაცვის ძალების უმაღლესი მთავარსარდალი. საგარეო ურთიერთობებში საქართველოს წარმოადგენს პრეზიდენტი [4, გვ. 35].

საქართველოს პრეზიდენტის არჩევა ხდება ხუთი წლის ვადით. მას დებატების გარეშე ღია კენჭისყრით ირჩევს საარჩევნო კოლეგია (ერთი და იგივე პირი შეიძლება აირჩეს მხოლოდ ორჯერ. პრეზიდენტად შეიძლება აირჩეს საარჩევნო უფლების მქონე საქართველოს მოქალაქე 40 წლის ასაკიდან, რომელსაც საქართველოში უცხოვრია არანაკლებ 15 წლისა [4, გვ. 34]). საარჩევნო კოლეგიის შემადგენლობაში შედის 300 წევრი. მათ შორის, საქართველოს პარლამენტისა და აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლესი წარმომადგენლობითი ორგანოების ყველა წევრი. საარჩევნო კოლეგიის სხვა წევრებს კი, საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის მიერ ორგანული კანონის საფუძველზე განსაზღვრული კვოტების შესაბამისად, ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანოების შემადგენლობიდან ასახელებენ შესაბამისი პოლიტიკური პარტიები [4, გვ. 36].

აღსანიშნავია ის, რომ პრეზიდენტი უშუალოდ მთავრობის თანხმობით ახორციელებს წარმომადგენლობით უფლებამოსილებებს საგარეო ურთიერთობებში. აწარმოებს მოლაპარაკებებს სხვა სახელმწიფოებთან და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, დებს საერთაშორისო ხელშეკრულებებს, იღებს სხვა სახელმწიფოებისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების ელჩებისა და სხვა

დიპლომატიური წარმომადგენლების აკრედიტაციას. ასევე მთავრობის წარდგინებით ნიშნავს და ათავისუფლებს საქართველოს ელჩებს და დიპლომატიური წარმომადგენლობების ხელმძღვანელებს. საქართველოს პრეზიდენტი საქართველოს სახელით დებს კონსტიტუციურ შეთანხმებებს საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალიურ მართლმადიდებლურ ეკლესიასთან. კონსტიტუციითა და ორგანული კანონით დადგენილი წესით ნიშნავს პარლამენტისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების არჩევნებს.

პრეზიდენტი მთავრობის წარდგინებით თანამდებობაზე ნიშნავს და თანამდებობიდან ათავისუფლებს საქართველოს თავდაცვის ძალების მეთაურს, ნიშნავს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ერთ წევრს. ორგანული კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში და დადგენილი წესით, მონაწილეობს საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარისა და წევრების თანამდებობაზე განწესებაში. ის მთავრობის წარდგინებით პარლამენტს ასარჩევად წარუდგენს ეროვნული მარეგულირებელი ორგანოების წევრობის კანდიდატებს. ასევე, ორგანული კანონით დადგენილი წესით, წვეტს მოქალაქეობის საკითხებს, შეიწყალებს მსჯავრდებულებს; კანონით დადგენილი წესით ანიჭებს სახელმწიფო ჯილდოებსა და პრემიებს, უმაღლესი სამხედრო, სპეციალურ და საპატიო ნოდებებს, უმაღლეს დიპლომატიურ რანგებს; პრეზიდენტი უფლებამოსილია მთავრობის წარდგინებითა და პარლამენტის თანხმობით შეაჩეროს ტერიტორიული ერთეულის წარმომადგენლობითი ორგანოს საქმიანობა ან დაითხოვოს იგი, თუ მისი მოქმედებით საფრთხე ექმნება ქვეყნის სუვერენიტეტს, ტერიტორიულ მთლიანობას, სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოთა კონსტიტუციური უფლებამოსილების განხორციელებას. პრეზიდენტი ახორციელებს აგრეთვე კონსტიტუციით განსაზღვრულ სხვა უფლებამოსილებებს [4, გვ. 38-39]. საქართველოს პრეზიდენტი უფლებამოსილია პარლამენტის, მთავრობისა და არანაკლებ 200000 ამომრჩევლის მოთხოვნით დანიშნოს რეფერენდუმი კონსტიტუციითა და კანონით განსაზღვრულ საკითხებზე, მისი დანიშვნის მოთხოვნის მიღებიდან 30 დღის განმავლობაში. არ შეიძლება რეფერენდუმის ჩატარება კანონის მისაღებად ან გასაუქმებლად, ამნისტიის ან შეწყალების გამო, საერთაშორისო ხელშეკრულების გაუქმების ან დენონსირების შესახებ. აგრეთვე, ისეთ საკითხებზე, რომელიც ითვალისწინებს ადამიანის ძირითადი კონსტიტუციური უფლების შეზღუდვას. რეფერენდუმის დანიშვნასა და ჩატარებასთან დაკავშირებული საკითხები განისაზღვრება ორგანული კანონით. საქართველოს პრეზიდენტი უფლებამოსილია მიმართოს ხალხს. წელიწადში ერთხელ იგი პარლამენტს წარუდგენს მოხსენებას ქვეყნის მდგომარეობის შესახებ მის უმნიშვნელოვანეს საკითხებზე.

აღსანიშნავია ის, რომ საქართველოს პრეზიდენტის სამართლებრივი აქტი საჭიროებს პრემიერ-მინისტრის თანახელმონერას. სამართლებრივი აქტი, რომელიც საჭიროებს თანახელმონერას ქვეყნდება და სამართლებრივ შედეგებს წარმოშობს მხოლოდ თანახელმონერის

შემდეგ. თანახელმონერის სამართლებრივ აქტზე პოლიტიკური პასუხისმგებლობა ეკისრება მთავრობას.

თანახელმონერას არ საჭიროებს საქართველოს პრეზიდენტის სამართლებრივი აქტი, რომელიც უკავშირდება არჩევნების დანიშვნას, პარლამენტის დათხოვნას, პარლამენტის სესიისა ან სხდომის მოწვევას, კანონის ხელმონერასა და გამოქვეყნებას, პარლამენტისთვის კანონის შენიშვნებით დაბრუნებას, პრემიერ-მინისტრის დანიშვნას, ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარისა და წევრების თანამდებობებზე განწესებას; ასევე, ეროვნული ბანკის საბჭოს წევრის წარდგენას, ეროვნული ბანკის პრეზიდენტის დანიშვნას, საკონსტიტუციო სასამართლოს მოსამართლის დანიშვნას, სახელმწიფოს ჯილდოებისა და პრემიების, საპატიო ნოდებების მინიჭებას; მოქალაქეობის საკითხთა გადაწყვეტას, მსჯავრდადებულთა შეწყალებას, საქართველოს პრეზიდენტის უფლებამოსილებების განხორციელების ორგანიზებას [4, გვ. 40].

საქართველოს მთავრობა. საქართველოს მთავრობა - აღმასრულებელი ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოა, რომელიც ახორციელებს ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკას. ის ანგარიშვალდებული და პასუხისმგებელია პარლამენტის წინაშე. მთავრობა შედგება პრემიერ-მინისტრისა და მინისტრებისაგან; სამინისტრო იქმნება მთავრობის უფლებამოსილების განსაზღვრულ სფეროში, სახელმწიფოს პოლიტიკისა და მმართველობის განხორციელების უზრუნველსაყოფად და მას ხელმძღვანელობს მინისტრი.

მთავრობის სტრუქტურა და საქმიანობის წესი განისაზღვრება კანონით, რომლის პროექტს პარლამენტს წარუდგენს მთავრობა [4, გვ. 41]. მთავრობის მეთაურია პრემიერ-მინისტრი. პრემიერ-მინისტრი ნიშნავს და ათავისუფლებს მინისტრებს. იგი უფლებამოსილია ერთ-ერთ მინისტრს დააკისროს პირველი ვიცე-პრემიერის, აგრეთვე ერთი ან რამდენიმე მინისტრს ვიცე-პრემიერის მოვალეობა [4, გვ. 42]. პრემიერ-მინისტრი განსაზღვრავს და ახორციელებს მთავრობის საქმიანობის ძირითად მიმართულებებს, ორგანიზებას უწევს მთავრობის საქმიანობას, კოორდინაციასა და კონტროლს უწევს მინისტრების საქმიანობას, ხელს აწერს მთავრობის სამართლებრივ აქტებს. უშუალოდ პრემიერ-მინისტრი წარმოადგენს საქართველოს საგარეო ურთიერთობებში, დებს საერთაშორისო ხელშეკრულებებს საქართველოს სახელით. პრემიერ-მინისტრი მთავრობის საქმიანობისათვის ანგარიშვალდებულია პარლამენტის წინაშე. წელიწადში ერთხელ ის წარუდგენს პარლამენტს მოხსენებას სამთავრობო პროგრამის შესრულების მიმდინარეობის, ან მისი ცალკეული ნაწილის შესრულების შესახებ [4, გვ. 43].

აღსანიშნავია, პარლამენტის მიერ მთავრობისადმი ნდობის გამოცხადების ფორმა და მისი მიმდინარეობის პროცედურა. ახლადარჩეული პარლამენტის მიერ სრული უფლებამოსილების შექმნისთანავე მთავრობა იხსნის უფლებამოსილებას პარლამენტის წინაშე. მაგრამ იმ განსხვავებით, რომ განაგრძობს თავისი მოვალეობის შესრულებას ახალი პრემიერ-მინისტრის

დანიშვნამდე. პარლამენტი მთავრობის უფლებამოსილების მოხსნიდან, აგრეთვე, პრემიერ-მინისტრის გადადგომიდან ორი კვირის ვადაში, ნდობას უცხადებს პარლამენტის არჩევნებში საუკეთესო შედეგების მქონე პოლიტიკური პარტიის მიერ წამოყენებულ პრემიერ-მინისტრის კანდიდატის მიერ წარდგენილ მთავრობას. მთავრობის შემადგენლობასთან ერთად პარლამენტს წარედგინება სამთავრობო პროგრამა. ნდობის მისაღებად საჭიროა პარლამენტის სრული შემადგენლობის უმრავლესობის მხარდაჭერა. ხოლო უნდობლობის გამოცხადების შემთხვევაში მთავრობისადმი უნდობლობის საკითხის აღძვრას მხარი უნდა დაუჭიროს პარლამენტის შემადგენლობიდან ერთმესამედზე მეტმა [4, გვ. 44].

ამდენად, საქართველო ამჟამად თავისი პოლიტიკური მმართველობის ფორმით, სახელმწიფოს ტიპით, პოლიტიკური რეჟიმის ხასიათით საპარლამენტო რესპუბლიკაა. ხოლო საპარლამენტო რესპუბლიკა სახელმწიფო მმართველობის ისეთი ფორმაა, რომლის დროსაც სახელმწიფო ხელისუფლების მექანიზმში წამყვანი როლი ეკუთვნის არჩევით საკანონმდებლო ორგანოს - პარლამენტს.

ამ სახის რესპუბლიკაში აღმასრულებელი ხელისუფლების მთავრობის შექმნა ხდება საპარლამენტო გზით, პარლამენტის წევრების ხმათა უმრავლესობის საფუძველზე. პარლამენტი ახორციელებს მთელ რიგ ფუნქციებს, წარმართავს საკანონმდებლო საქმიანობას, ახორციელებს მთავრობის კონტროლს, ამტკიცებს ბიუჯეტს, განსაზღვრავს ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიური განვითარების ძირითად მიმართულებებს, საგარეო და თავდაცვის პოლიტიკის სტრატეგიულ საკითხებს და სხვ. თანამედროვე საპარლამენტო რესპუბლიკაში, როგორც წესი, ირჩევენ სახელმწიფოს მეთაურს. თუმცა მისი არჩევის პროცედურა არაერთგვაროვანია [1, გვ. 64]. მაგალითად, იტალიაში რესპუბლიკის პრეზიდენტს ირჩევენ ორივე პალატის წევრები ერთობლივ სხდომაზე. მაგრამ ამავე დროს არჩევნებში მონაწილეობს სამი დელეგატი

თითოეული მხრიდან, რომელსაც ირჩევს სამხარეო საბჭო. ფედერაციულ სახელმწიფოებში პარლამენტის მონაწილეობა სახელმწიფო მეთაურის არჩევაში, ასევე იყოფა ფედერაციის წევრთა წარმომადგენლებს შორის. მაგალითად, გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში პრეზიდენტს ირჩევს ფედერალური საკრებულო, რომელიც შედგება ბუნდესტაგის წევრებისა და ამავე რაოდენობის იმ წარმომადგენლებისაგან, რომელთაც ირჩევენ მინის ლანდტაგები პროპორციული წარმომადგენლობის საწყისებზე. საპარლამენტო რესპუბლიკაში სახელმწიფოს მეთაური შეიძლება არჩეულ იქნას საყოველთაო საარჩევნო უფლების საფუძველზე იქ, სადაც დაკანონებულია პრეზიდენტის არჩევა მოსახლეობის მიერ ექვსი წლის ვადით. ამასთანავე სახელმწიფოს მეთაურს იმავე საპარლამენტო რესპუბლიკაში გააჩნია საკმაოდ დიდი უფლებამოსილებანი, რაც გამოიხატება შემდეგში: ის აქვეყნებს კანონებს, გააჩნია პარლამენტის დათხოვნის უფლება, ნიშნავს მთავრობის მეთაურს, წარმოადგენს შეიარაღებული ძალების მთავარსარდალს და ა.შ. [1, გვ. 64].

ამრიგად, რესპუბლიკური მმართველობის საპარლამენტო ფორმა წარმოადგენს სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების ისეთ სტრუქტურას, რომელიც რეალურად უზრუნველყოფს დემოკრატიული ფასეულობების დამკვიდრებასა და განვითარებას ქვეყნის საზოგადოებრივ ცხოვრებაში.

ბამოყენებული ლიტერატურა:

1. ნ. დარსანია, პოლიტიკური ინსტიტუტები, თბ., 2011;
2. მ. მაცაბერიძე, ქართული პოლიტიკა: ხელისუფლება და პოლიტიკური პროცესი. თბ., 2006;
3. პოლიტოლოგია, ო. გოგიაშვილის რედ-ით, თსუ, თბ., 2004;
4. საქართველოს კონსტიტუცია, თბ., 2023.